

Tanegység elnevezése, kódszáma:

Történelemtanítás elmélete (történelemdidaktika) BMNTÖ11900M
Előadás

Az oktató neve:

Dr. Kaposi József István

Az óra megtartásának ideje és helye:

BMNTÖ 11900M
Szerda 830-10:00
Helye: Qestura 101.

Az előadások célja:

Az előadás célja, hogy a hallgatók megismerjék a történelmi múlt feldolgozásának koronként különböző jellemzőit és formáit. Ennek keretében fontos, hogy a hallgatók képet kapjanak a történészi munka sajátosságairól, jellemző módszereiről. Megismerjék a történelmi tanulás sajátosságait, a történelem didaktika hídszerepét a szaktárgyi ismeretek és az általános pedagógiai között. Feldolgozzák és értelmezzék az elmúlt évtized történelem tanításának tartalmi és didaktikai változásait, jellemzőit. Tisztában legyenek a történelemtanítást meghatározó jogi és pedagógiai dokumentumok tartalmaival és szándékaival. Felismerjék a történelemtanítás kultúra közvetítő szerepét, illetve feldolgozzák a pedagógiai kutatás meghatározó eszközeit. Kitekintésük legyen a történelemdidaktika nemzetközi jellemzőire, különös tekintettel az Európai Unióra.

Módszerek:

Tanári előadás; bizonyos metodikai elemek Power Point-ban illetve ábrákon, sokszorosított anyagokon történő szemléltetése; szükséges dokumentumok (tanterv, érettségi követelmények) elemző tanulmányozása

Tematika

1. szeptember 9. A történelemtanítás új trendjei
2. szeptember 16. A tudásfelfogás változásai és a történelemtanítás
3. szeptember 23. Történelemdidaktika és a történelemtanítás
4. szeptember 30. Nemzeti alaptanterv Ember és társadalom műveltségterület
5. október 7. Kerettantervek történelem, állampolgári ismeretek
6. október 14. A történelmi gondolkodás fejlesztése és értékelése

- 7. október 21. A követelmények, standardok, feladatok
- 7. november 11. A feladatok szerepe, jellemzői és a történelemtanítás
- 8. november 18. A történelemérettségi alapelvei, tapasztalatai
- 9. november 25. A tankönyvelméleti kérdések
- 10. december 2. A tanárképzésben megszerezhető történelemtanári kompetenciák
- 11. december 9. A hazai történelemtanítás dilemmái

Követelmény, az értékelés alapja:

- Dolgozzák fel a történelem és pedagógiai tudományban végbement szemléleti változások jellemzőit.
- Tekintsék át az európai történelemtanítás jellemzőit
- Ismerjék meg a történelemdidaktika értelmezésének kereteit.
- Ismerjék meg a tananyag kiválasztás kritériumait, a tantervek és vizsgakövetelmények jellemzőit.
- Dolgozzák fel az új történelemérettségi jellemzőit és hatásait.
- Ismerjék meg a tankönyvelemzés szempontjait
- Legyenek tisztában az új tanítási módszerekkel
- Félév végi kollokvium

Kollokviumi tematika

1. A történettudomány változásai, új trendek és jellemzők
2. Paradigmaváltás a tudásfelfogásban
3. A történelemdidaktika értelmezése
4. Az új történelemtanítás általános funkciói, jellemzői
5. A történelmi gondolkodás fejlesztése
6. Az Ember és Társadalom műveltségterület szabályozása a Nemzeti Alaptantervben
7. Az Ember és Társadalom műveltségterület szabályozása a kerettantervekben
8. A történelemérettségi vizsgakövetelmények jellemzői, felépítésük
9. A tankönyvek minőségi kritériumai
10. A feladatok funkciói, jellemzői a tananyag feldolgozásában
11. Új feldolgozási módszerek (projekt, kooperatív tanulás)

A kollokvium (szóbeli vizsga)

A szóbeli vizsga az előadások tematikájához kapcsolódó elméleti, gyakorlati kérdések feldolgozását várja el.

Bibliográfia:

Alapdokumentumok:

Nemzeti Alaptanterv, Magyar Közlöny, 2012. évi 66. szám, Melléklet a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelethez

http://www.kaposijozsef.hu/wp-content/uploads/2012/09/MK_NAT_2012.pdf

A kerettantervek (2012)

51/2012 Kormányrendelet – <http://kerettanterv.ofi.hu/>

Az érettségi vizsga általános és részletes követelményei (2005)

100/97. Korm. rendelet

40/2002 OM rendelet

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700100.KOR

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0200040.OM

Egy új középiskolai tankönyvcsalád illetve feladatgyűjtemény ismerete

Kötelező irodalom:

Kaposi József: Közelítések a történelemtanítás elméletéhez, gyakorlatához. Pázmány Péter Egyetem 2020. http://kaposijozsef.hu/wp-content/uploads/2020/08/Kozelitesek_kotet_egyben_internetre-PDF-1.pdf

Az előadásokon elhangzottak vázlata (kaposijozsef.hu)

Történelem – tanítás és tanárképzés. In.: Szőke-Milinte Enikő (ed.): Pedagógiai küldetés – a küldetés pedagógiája Tanulmányok a katolikus pedagógusképzésről és pedagógiáról. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest, 2018. (<https://btk.ppke.hu/uploads/articles/1734918/file/Pedag%C3%B3giai%20k%C3%BCldet%C3%A9s.pdf>)

Fischerné Dárdai Ágnes: Történelemtanítás Magyarországon a XXI. század elején (Helyzetkép és perspektíva);

<http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2010/02/fischerne-dardai-agnes-tortenelemtanitas-magyarorszagon-a-xxi-szazad-elejen-helyzetkep-es-perspektiva/>

Történelemtanítás, történelem-szaktanársági portál,

<http://www.tortenelemtanitas.hu/>

F. Dárdai Ágnes: A Történelmi tanulás sajátosságai, *in:* Történelmi megismerés – történelmi gondolkodás. I.-II. kötet. A történelemtanári továbbképzés kiskönyvtára XLI., Budapest, 2006. <http://digitalia.lib.pte.hu/?p=1296>

Kaposi József: A tartalmi szabályozás hazai változásai (2011-2013)

http://www.kaposijozsef.hu/wp-content/uploads/2011/09/A-tartalmi-szabalyozas-valtozasai_upsz.pdf

Kaposi József: Változás az állandóságban – Az új történelemérettségi. Új érettségi Magyarországon, Honnan, hová, hogyan? Egy folyamat állomásai, OKI, 2006. (73-104.o.) <http://www.ofi.hu/tudastar/erettsegi/uj-erettsegi/valtozas-allandosagban>

Kaposi József: Széljegyzetek a történelemtanítás gyakorlatának alakulásáról. *Új Pedagógiai Szemle*, 2010. 3-4. 69-92. p
http://www.epa.hu/00000/00035/00140/pdf/EPA00035_upsz_2010_3-4_069-092.pdf

Kojanitz László: A történelmi gondolkodás fejlesztése
http://epa.oszk.hu/00000/00011/00173/pdf/EPA00011_iskolakultura_2013_2_028-047.pdf

Kojanitz László: A kérdésorientált (inquiry based) történelemtanítás összekapcsolása az IKT adta lehetőségekkel In: *Iskolakultúra*, ISSN 1215-5233 , 2010. (20. évf.) 9. sz. 65-81. old. <http://epa.oszk.hu/00000/00011/00150/pdf/2010-09.pdf#page=65>

Kratochvíl Viliam: A történelemtanári kulcskompetenciák kialakításáról – avagy a fa metaforája. In: F. Dárdai Ágnes: *Pedagógia- Oktatás – Könyvtár*, 2014.
<http://lib.pte.hu/sites/docs/polc/documents/Csoka-Schmelczer-Szeberenyi-Pedagogia-oktatas-konyvtar-Pecs-PTEEKTK-2014/pdf/Csoka-Schmelczer-Szeberenyi-Pedagogia-oktatas-konyvtar-Pecs-PTEEKTK-2014-203-214.pdf>

Pataki Ferenc: Kollektív emlékezet és emlékezetpolitika. *Magyar Tudomány*. 2010/7.
http://epa.oszk.hu/00600/00691/00079/pdf/mtud_2010_07_778-798.pdf

Sávoly Mária: „Történettudás nélkül ki foghatja fel tisztán a jelent?” A történelemoktatás erkölcsnevelő szerepéről In: *Mester és tanítvány*, ISSN 1785-4342 , 2004. (1. évf.) 1. sz. 126-134. old.

Knausz Imre: *Évszámokon innen és túl... Megújuló történelemtanítás*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2001.

Feldolgozandó irodalom:

Történelemelmélet I-II. szerk.: Gyurgyák János - Kisantal Tamás Osiris Kiadó és Szolgáltató Kft. 2006.

Az iskolai műveltség szerk.: Csapó Benő Osiris Kiadó, Budapest. 2002.

Báthory Zoltán: *Tanulók, iskolák, különbségek*, Okker Oktatási Kiadó, Budapest, 2000.

Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe, szerk. Falus Iván, Műszaki Tankönyvkiadó, Budapest, 2000.

Kojanitz László: A tankönyvek minőségének megítélése (*Iskolakultúra* 2007/6.-7.)
http://epa.oszk.hu/00000/00011/00116/pdf/iskolakultura_EPA00011_2007_06_07_114-126.pdf

Sávoly Mária: A történelmi idő- és térbeli egység néhány aktuális vonatkozása a történelemoktatásban. IN: *Történelemmetodikai műhelytanulmányok*. Szerk: V. Molnár László Bp. Tárogató kiadó, 1996.